

FILMHANDLEDNING

BUSS KAPAREN

Filmen distribueras av Folkets Bio, Box 2068, 103 12 Stockholm. Tel 08-20 30 59

Busskaparen

av Eva Westergren

Den här handledningen vänder sig till dig som ska se och diskutera den franska filmen *Busskaparen* tillsammans med en grupp ungdomar i högstadie- eller gymnasieåldern. I handledningen ges förslag till ämnen att samtala kring efter filmvisningen.

Filmens handling

Bruno Fournier är 22 år och bor hemma hos sin mamma och sin lillebror i en fransk småstad. Många mil bort lever Juliette som Bruno är hopplöst förälskad i. Brunos polare tror knappt att han har någon fästnö, eftersom de aldrig fått se henne. Han ringer ofta till henne för att på telefon dela med sig av sina tankar och funderingar. En dag när Bruno träffar sina kompisar känner han ett akut behov att bevisa för sig själv och hela världen att han verkligen har en flickvän som väntar på honom! Bruno bestämmer sig för att kapa den skolbuss som hans lillebror vanligtvis åker med. Han beordrar chauffören att köra till den stad där flickvännen bor. Med på färden följer en grupp vettskrämda skolbarn och en lärarinna. Under resans gång ringer Bruno vid upprepade tillfällen till Juliette för att rapportera om det äventyr han dragit igång av kärlek till henne.

Behovet att bli sedd

Busskaparen är en film som handlar om behovet av att bli sedd. Vad händer med dagens ungdom i ett allt hårdare och allt mer hänsynslöst samhälle? Vad ska man göra om man som Bruno både är arbetslös och känner sig osynlig, och ändå måste bevisa att man är någon? Att man inte är en nolla, fastän ingen talar om att man är behövd? När man vill ge uttryck åt starka känslor, men bara kan visa dem i praktisk handling? När inga stora hjälteroller finns att tillgå? När man är både tafatt och arg, barnslig och tuff? Vad gör man?

Filmen om Bruno ger inte uttryck för någon entydig moral eller samhällskritik. *Busskaparen* handlar istället mest om den bild som Bruno gör av sig själv och om hur han uppfattas av omvärlden. Men filmen visar också hur vi som åskådare fördomsfullt bedömer människor utifrån den yta de visar upp. Filmens originaltitel är *Aux yeux du monde* (*I världens ögon*). Hur blir vi sedda? Av vem? Vem är människan bakom rubrikerna? Varför gjorde just Bruno det han gjorde?

Busskaparen är också en kärlekshistoria. Vad gör vi för att bli bekräftade i vår kärlek? Vilka bevis vill vi ha, vad är vi beredda att själva göra för att bli älskade? Den kärleksgåva som Bruno vill ge Juliette är en romantisk bluff som blir ödesdiger. Ändå kan vi som åskådare se det tragiska i hans stordåd, känna sympati för hans känslomässiga hjälplöshet. Och skolbarnen i bussen älskar honom för hans barnslighet. Kanske för att allt han känner och upplever ligger på ytan och inte är dolt bakom en roll eller en mask som så ofta hos vuxna.

Mitt i sin tuffhet och aggressivitet utstrålar Bruno en oskuld och en sårbarhet - och det är han själv som blir offer i det drama han iscensätter. Bruno vill bevisa att han

syns men förblir ensam och konsekvenserna av hans handlande blir enorma.

- Vem är Bruno när filmen börjar? Beskriv Brunos vardag, kompisarna, hemmet. "Skriver din brud fortfarande? Länge sen du visade brev från henne", säger kompisarna. Vilken relation har Bruno till kompisgänget?
- Bruno har en växande känsla av att vara värdelös. I sina samtal med Juliette, som är hans enda livlina, försöker han att bevisa något stort för henne. Hurdan är Brunos relationen till Juliette?
- I telefonsamtal till sin Juliette säger Bruno: "Jag gör det för att jag älskar dig, inte för att djävlas." "Vi skiter i chefer och lärare och andra. Det är vi som är starkast." Hur reagerar Juliette på det som Bruno säger? Hur skulle ni själva reagera? Diskutera det som Bruno gör i relation till vad han vill åstadkomma. Vilket sätt skulle ni valt för att få den uppmärksamhet och kärlek som Bruno kräver?

Kärleken

"Du har visst blivit galen", säger Juliette till Bruno. "Ja, jag är galen i dig!", svarar Bruno. "När jag hämtat dig får du se hur lyckliga vi blir. Och sen gör vi bara det vi vill. Fria och inte längre rädda. Tänk på mig, var inte rädd! Jag älskar dig!"

Bruno vill erövra sin kvinna som en riddare i en romantisk kärleksroman. Avståndet till Juliette har bara ökat hans längtan att få äga henne. Hela hennes uppenbarelse står för honom som i ett skimmer. Hon upptar hela hans fantasi. Men älskar han henne verkligen på allvar, eller är det så att det omöjliga i deras kärleksmöte är själva förutsättningen för passionen?

I sin bok *Förälskelse och kärlek* (Bokförlaget Korpen) skriver den italienske filosofen Francesco Alberoni:

"I det vardagliga livet visar sig våra önskningsar i form av fantasier, "så roligt det skulle vara om" men det inträffar alltid saker som lägger hinder i vägen. Allt detta är en besvikelse: Intrycket av att det finns något man önskar sig men att det undflyr en eftersom man alltid måste göra något annat. I det vardagliga livet blir vi till slut helt uppslukade av detta att ständigt behöva göra något annat. Aldrig känner vi att någon förstår oss, aldrig kan vi känna riktigt djup tillfredsställelse, aldrig sammanfaller våra egna och andras önskningsar helt och hållet. Det är ett tillstånd som ständigt tycks vara på gränsen till att ta slut, det verkar faktiskt omöjligt att det kan fortsätta på det viset, så meningslöst, så irriterande. Men det fortsätter i månader, i år, dystra år i väntan på man vet inte riktigt vad, år av ständiga besvikelser, år utan historia, utan riktig lycka, då vi "drar oss fram".

Den starka lockelse som förälskelserna utövar på oss alla beror på att den i detta dystra liv inför ett bländande ljus och en enorm fara. Förälskelserna frigör våra önskningsar och

placerar dem i händelsernas mitt. Vi önskar och vill absolut ha något för oss själva. Allt vad vi gör för den älskade är inte att göra något för någon annan, det är att göra något för oss själva för att bli lyckliga. Hela vårt liv inriktas mot ett mål som skall belöna oss med lycka. Våra egna och den älskades önskingar möts. Förälskelsen förflyttar oss till en högre livssfär där man uppnår eller mister allt.”

- Diskutera om denna beskrivning av förälskelsen stämmer in på Bruno. Hur blir hans kärleksförklaring mottagen av Juliette?
- Varför tog inte Bruno tåget som Juliette ville? Är det så att kärleken växer med storleken på hindren man måste överträda för att nå fram? Varför vill Bruno så gärna vara förälskad? Vad fyller förälskelsen för funktion?
- Hur ser den nya tillvaro ut som Bruno vill bygga upp med Juliette? Vad är det Bruno vill förändra eller fly ifrån i sin vardag?

Inre och yttre hot

När vi möter Bruno i filmens början är vi lika osäkra på vad han egentligen vill som passagerarna i bussen. Bruno verkar galen och oberäknerlig. Vad tänker han egentligen göra? Vad är det för hemskheter vi skall få bevittna? Efter hand förstår vi att hans stora utspel mest är tomma gester, en teater han spelar upp för att imponera. Från att ha varit rädda för att bevittna ett blodbad känner vi sympati. Vi ser en osäker, ung man som tagit till alldeles för stora gester och som kommer att straffas för det. Liksom de kidnappade personerna i bussen känner vi sympati för Bruno och hans projekt. De poliser som är ute efter Bruno utgör efter hand ett större hot än Bruno själv.

Det hot som inledningsvis är förknippat med Brunos kidnappning tar sitt uttryck i Brunos ryckiga och okontrollerade kroppsspråk. Man anar det hotet också i den spänningsfyllda musik som ligger under bussfärdens början. Att omvärlden är ovetande om den hemska faran i bussen illustreras av det idylliska och till synes sovande franska sommarlandskapet som bussen färdas igenom. Men när Bruno berättar sin skräcksaga för barnen inträffar en vändpunkt. Plötsligt känns det riktigt hemtrevligt i bussen medan det hotfulla i form av regn och åskväder finns utanför. I slutet av filmen, när polisens terroristkommando kopplats in, känns det som om bussen i själva verket är den enda lugna platsen och att det inte är Bruno man skall vara mest rädd för.

- Hur beskrivs det hotfulla i Brunos karaktär i början av filmen? Är Bruno en oberäknerlig galning? Hur gestaltas busspassagerarnas rädsla? Vad skulle ni själva gjort i passagerarnas situation?
- “Jag skiter fullständigt i ungarna. Jag har fått nog av att bli behandlad som en idiot. Jag skjuter er hela bunten. Sen blåser jag ut skallen på mig själv.” säger Bruno. Hur upplever ni det hot som Bruno uttrycker? Tror ni på det han säger?
- Efter att ha släppt ut några av barnen ur bussen försöker Bruno lätta upp stämningen genom att klättra runt på sätena som en apa. Hur reagerar barnen på det? Hur reagerar ni som publik? Upplevs Bruno någon gång

som riktigt farlig? Hur känns det till exempel när pistolen, som utgör ett dödligt hot, hamnar i barnens händer? Blir ni i publiken oroliga då?

- Vad är det som gör att passagerarnas och vår egen inställning till Bruno förändras under resans gång? Vilka scener är avgörande för vår inställning till Bruno? Vad anser lärarinnan om honom? Vad tänker buschauffören om Bruno? Bruno utmanar chauffören: “Du skulle aldrig ha vågat göra det här för din fru. Vad gör du för henne?”, frågar Bruno. “Jag kör buss varje dag.”, svarar bussföraren. “Toppen, hon är säkert överlycklig.”, replikerar Bruno. Hur uppfattar ni den ordduellen?
- Hur reagerar ni inför invasionen av poliser som är ute efter Bruno. Har han någon chans? Hur förändras landskapet mot resans slut? Var finns hotet då?
- Under färden berättar Bruno sagan om marsinvånaren för barnen. Varför berättar han den? Vad tycker ni om Bruno som sagoberättare? Förändrar sagan vår syn på honom? Har sagan någonting med Bruno själv att göra? Vad är han rädd för?

Människan i massmedias nyhetsförmedling

De händelser massmedierna rapporterar om är ofta dramatiserade eller tillrättalagda för att passa den journalistiska form som de flesta medier arbetar med. När en reporter ska återberätta vad som hänt läggs ofta tyngdpunkten vid konflikter och motsättningar. Bakgrunden till dessa konflikter är ofta mycket komplicerad att reda ut och även om reportern också försöker förmedla denna kunskap är det sällan som bakgrundsbeskrivning ges en framträdande plats i löpsedlar och rubriker. De människor medierna berättar om blir därför ofta ganska ytligt beskrivna, antingen som endera onda eller goda, skurkar eller offer.

Man kan fråga sig om inte medierna ibland hjälper till att dramatisera verkligheten, t.ex. då medierna inför politiska möten, rockkonserter och idrottsevenemang rapporterar om “förväntade kravaller” i sådan utsträckning att de som besöker evenemanget också uppfyller förväntningarna.

De flesta berättelser innehåller moment av spänning och dramatik i form av konflikter. Också nyhetsmedierna söker spännande, dramatiska och extrema situationer att berätta om. Det är sällsynt att journalister ser som sin uppgift att gestalta den lugnt fungerande vardagen.

I *Busskaparen* spelar nyhetsbevakningen av Brunos kidnappning en viktig roll. Bruno lyssnar på radionyheter för att höra berättas om sig själv och i sina telefonsamtal med Juliette hänvisar Bruno till vad som sagts om honom på radio.

- Diskutera hur vi påverkas av att höra talas om konfrontationer mellan människor, grupper och nationer, där bakgrunden till motsättningarna sällan redovisas?
- Hur reagerar Bruno när han hör talas om sig själv i radions nyhetssändningar? På vilket sätt ger sig radions nyhetsredaktion in i spelet kring Bruno genom att intervjua hans anhöriga och försöka tala Bruno till rätta? Hur stämmer nyheterna med vår egen bild av Bruno? Hur förändras den bilden under filmens gång?

- Fundera över de livsöden som döljer sig bakom någon av nyhetsnotiserna i dagens tidning. Skulle man kunna göra en film om dem? Vilka historier förtjänar att berättas på ett mer utförligt sätt? Vem bestämmer vilka historier som ska få berättas i medierna?

Regi: Eric Rochant

Eric Rochant är född 1961. Han examinerades vid IDHEC (f.d franska filmakademin) 1983. Rochant har gjort ett flertal prisbelönade kortfilmer, bl.a. *Pre'sence fe'minine*, som tilldelades en Cesar för bästa kortfilm 1988 och priset för bästa skräckfilm på skräckfilmfestivalen i Avoriaz samma år. Han långfilmsdebuterade med *Un monde sans pitié*. *Busskaparen* är hans andra långfilm.

Produktionsuppgifter

Regi	Eric Rochant
Produktion	Les Productions Lazennec, FR3 Films, SGGC, La Générale d'Images, Frankrike 1991
Producent	Alain Rocca
Manuskript	Eric Rochant
Foto	Pierre Novion
Ljud	Jean-Jaques Ferran
Scenograf	Pascale Fenouillet
Klipp	Caterine Quesemand
Musik	Gérard Torikian

I rollerna

Bruno	Yvan Attal
Lärarinnan	Kristin Scott-Thomas
Busschauffören	Marc Berman
Juliette	Charlotte Gainsbourg
Brunos bror	Renan Mazeas
Brunos mor	Francine Olivier
Juliettes mor	Michéle Foucher
Juliettes far	Dimitri Furdul
Blind kvinna	Corinne Mavros
Blind man	Georges Mavros
m fl.	

Tekniska uppgifter

Originaltitel	<i>Aux yeux de monde</i>
Speltid	97 minuter
Bildformat	Vidfilm (1:1.66)
Censur	Från 11 år
Svensk premiär	23.7.1993
Svensk distribution	Folkets Bio

Den här filmhandledningen är utgiven av Svenska Filminstitutet, Film & Publik.

Redaktör: *Klas Viklund/Susann Jonsson*

Redaktionskommitté: *Annika Thor, Elisabet Edlund, Lars Söderén*

Filminstitutet, Film & Publik, Box 27 126, 102 52 Stockholm

Till vissa filmhandledningar finns en videokassett med utdrag ur filmen. Filmhandledningarna kan beställas mot en expeditonsavgift, videokassetter kostar 150:-, inkl moms. Porto tillkommer. Man kan också prenumerera på en förteckning över filmhandledningar och studiekassetter.